

τότε με δύναμη καινούρια, ή ζωή θεί να ξανάρθη για να διώξη το λήθαργο το μακρό κι' ο Βασιλέας θεί να βγῆ από το μνήμα άλλος άνθρωπος, λεβέντης πιά περήφανος, ένας καινούριος Κωσταντίνος!

Κι' ο βρουκόλακας αυτός του Παλαιολόγου ἄς εὐχηθῶμε, κύριοι, νάσαι ο Δωδέκατος Κωσταντίνος

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΑΡΝΙΩΤΗΣ

Ἐπίασαν οί ζέστες. Αυτό το ξέρετε και σεις ὅσο κι' ἐγώ, ἀλλά μου χρειάζεται αὐτός ο πρόλογος για να δικαιολογήσω το θέμα μου που δέν είναι σοβαρό, μα καθόλου σοβαρό.

Ὁ λόγος λοιπόν για το θέατρο του Ἀρνιώτη και ἰδίως για το Ζύπ. Αὐτό το μονοσύλλαβο έχει κατακτήσει την Ἀθήνα σήμερα, χωρίς να είναι γυναίκα και χωρίς να είναι τενόρος. Πῶς; Ὁ Ζύπ μιμείται τις πιδ ξακουσμένες τραγουδίστριες του κόσμου, τα μεγαλύτερα ὄνοματα που ἐφετερούγισαν ἀπὸ το στενό κύκλο ἐνός θεάτρου ὡς τα πέρατα τῆς γῆς. Ἰσπανιόλες, Γαλλίδες, Ἑγγλέζες τις μιμείται τέλεια με ὅλες τις ἰδιοτροπίες που παρουσιάζει ἡ προφορά κάθε μιανῆς. Και θα ρωτήστε ἀν εἶδα ἐγὼ τα πρωτότυπα, για να συγκρίνω; Ὁχι. Ἀλλά μου το βεβαίωσαν ἄλλοι που κι' αὐτοὶ δέν τα εἶδαν. Τέλος πάντων ἕνα ξέρω και το ξέρω καλά, ὅτι παρουσιάζεται σὰ μιὰ νόστιμη, πολύ νόστιμη γυναίκα, νοστιμώτερη ἀπὸ πολλές γυναίκες που καλά θα ἔκαμαν να ντυθοῦν ἄντρες.

Κάμποσοι ξεγελάστηκαν στήν ἀρχή και εἶχαν ἀρχίσει να ἐρωτεύονται. Εἶναι εὐτύχημα ὅτι ο Ζύπ ἔδγαλε δυὸ τρεῖς φωνές καθαφτό ἀντίκειες και ἔτσι τα αἰσθήματα διαλύθηκαν ὅπως «αἱ πομφόλυγες, ὁ καπνός» και πολλά ἄλλα πράγματα που μεταχειρίζονται στις παραβολές ἀπὸ τὴν ἐποχὴ του Χρυσόστομου.

*

Ἄλλο νοῦμερο εἶναι—κι' ἐγὼ γράφω για πραγματικά κι' ἔχει φιλολογικά, ὥστε δέν πιστεύω να μου στείλει γράμμα ὁ κ Νιρβάνας—ἄλλο νοῦμερο λοιπὸν εἶναι το τούρικο ντουέτο. Μιὰ εὐλύγιστη Τούρκισσα, κι' ἕνας σύντροφος λεπτός σὰ σοῦβλα. Λένε τραγῳδία τούρκικα. Εἶχα ἀκούσει ὅτι δέν ὑπάρχει γλυκύτερη μελωδία ἀπὸ τὴν ὁμιλία Τούρκισσας, ἀλλά δέν εἶχα ἀκούσει Τούρκισσα και δίσταζα πολύ. Ἄδικα ὅμως, ἄδικα.

Τόσο ἐνθουσιάζτηκε ἕνας ἀγνωστός μου λειχοῦδης που φώναξε:

—Σεκέρια και λουκούμια εἶναι ἡ κουδέντα της.

Ὁ πατριωτισμός των Ρωμαίων φάνηκε πάλι περιλαμπρος. Μόλις μπῆκαν οί Τούρκοι στή σκηνή πολλοί, ἀρκετοὶ ἀρχισαν να σφουρίζουν. Κ' ἔπειτα λένε πῶς θα χάσουμε τὴ Μακεδονία. Μὰ ἀφήνει σὸ θεὸ σας «το νοῦμον κοινὸν και ἡ γενναία ἐθνοφρουρά»;

Ἀπορῶ μάλιστα πῶς μερικοί βγαίνουν περιπατο ὅταν το μισοφέγγαρο ταξιδεύει στὸν οὐρανό. «Εἶναι προδοσία, ὑψώσατε φωνήν».

Τὸ τραγῳδὶ του μεθυσμένου έχει μεγάλη ἐπιτυχία:

Ἄχ πῶς μ' ἀρέσει το βρεσινατό

Π' ἀνάθεμά το

Πῶς τ' ἀγαπῶ

Ἡ εὐτυχία ὅλου του κόσμου

Εἶναι ἐμπρός μου

Σὰν το ρουφῶ.

Ὁ Ἀρνιώτης το μεταφράσε ἀπὸ το Ἰταλικό, ὁ ἴδιος δασκάλεψε το μπαλλέτο, ὁ ἴδιος διευθύνει τὴν ὀρχήστρα.

Μερικοί ὑποστηρίζουν ὅτι οί στίχοι εἶναι του κ. Νέπ. Και για ἀμοιβὴ ὁ Ἀρνιώτης τὸν σεργιανέει με

το αὐτοκίνητο. Ὑπάρχει ὁμως και μιὰ διάδοση ὅτι ὁ κ. Νέπς θ' ἀνέβει στή σκηνή και θα κάνει τὸν ποιητῆ.

Εἶναι και μιὰ γυναίκα που ντύνεται νταντῆς και κάνει σερενάτα.

Ἐνας σχολάρχης ἀποφάσισε ν' ἀστείρευτεῖ:

—Ἀνακράζω κάγῳ, ἔλεξεν, το του Ξέρξου. Οί μὲν ἄντρες γεγόνασί μοι γυναίκες, αἱ δὲ γυναίκες ἄνδρες.

Ἐραῖος καιρός!

A. M.

ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΜΑΣ

Φίλε «Νουμά»,

Γιατί το δράμα στήν Ἑλλάδα δέν πέτυχε τώρα στὰ χρόνια μας και γιατί ο Ρωμιός ἔξω ἀπ' τὰ χοντροσκηνικά ἄλλο τίποτα ἀπὸ θέατρο δέν καταλαβαίνει; Ἐδῶς' αὐτό το ζήτημα μου φαίνεται: πῶς εἶμαστε πεισιότερο Ρωμαῖοι παρά Ἕλληνες. Θὰ θυμάσαι τί λέει ὁ Ὁράτιος κάπου στις Ἐπιστολές και πῶς οί πατριώτες του στὰ θέατρα προτιμοῦσαν να βλέπουν πειὸ καλά ἐπιπλα και σκευὴ μεγαλόπρεπα και ζῶα παράξενα κι' ὅτι ἄλλο χτυποῦσε δυνατὰ στὸ μάτι παρά ν' ἀκολουθήσουν το ζετυλιμμα ἐνός δραμάτου, ὅσο κι' ἂν εἶταν ἐξοχο και θαμαχτό. Και μεῖς οί ἴδιοι εἶμαστε, ἔχει μονάχα οί ἀγράμματοι μας που ἀνάφτουν, ὅταν βλέπουν φουστανελάδες να πετσοκόβουν Τούρκους και να σκυλοβρίζουν το Μωαμέτη τους, παρά κι' οί γραμματισμένοι. Μὴν πιστεύης τους λεπτοκριτικούς μας που ἔρχονται ὕστερα και σοῦ γράφουν πῶς δέν εὐχαριστηθήκανε σὸ θέατρο και πῶς το δράμα εἶτανε χοντροκάμωτο και πῶς ἡ κριτικὴ δέν τὰ θέλη τέτοια. Νάσαι βίβλιος πῶς αὐτὰ κι' ἂν εἶναι ἀληθινὰ για τὴ μόρφωσή τους και για το μυαλό τους δέν εἶναι τέτοια και για τὴν καρδιά τους κι' αὐτοῦν ἡ καρδιά αἰστάνεται ὅπως και τὰ γράμματα: γιατί οί καρδιές ὅλων μας πλάθονται στὸν ἴδιο ἀγέρα. Ὁ Βουτιεριδης μου φαίνεται πῶς ἔγραψε πολὺ σωστὰ στὸν πρόλογο του «Γιοφυριου τῆς Ἀρτης», ὅτι το δράμα μας ἀτύχησε ὡς τὰ τώρα, γιατί δέν βρήκε μύθους που να τους νοιώθῃ ἡ καρδιά μας και να τους κάμῃ δράματα. Πολὺ σωστὸ αὐτὸ μου φαίνεται. Ἐμεῖς κάνομε μύθους κι' ἀπάνω τους φκιάνομε δράματα, κι' ἔτσι ο κόσμος μὴ νοιώθοντας τὸν μῦθο μας δέν νοιώθει και δράμα κι' ἔτσι χτυποῦμε τὰ κέρατά μας στὸν ἀγέρα. Σίρεις του λόγου σου κανένα καινούριο δράμα Ρωμαῖκο που να το νοιώθῃ ἡ ψυχὴ του λαοῦ μας, ἡ ψυχὴ μας; Πῆς μου το: ἐγὼ δέν ξέρω κανένα τέτοιο. Για τοῦτο μου φαίνεται πῶς πρέπει να ριχτοῦμε στὴ μελέτη των μύθων του Ἑλλ. λαοῦ, στὰ παραμῦθια του κι' ἐκεῖ μέσα μου φαίνεται πῶς θα βροῦμε κείνα που νοιώθει του λαοῦ ἡ ψυχὴ, κείνα που τὸν ἐλκύζουνε. Ὅπως στήν ἀρχαιότητα ὁ μῦθος ἐστάθηκε του δραμάτου ἡ μάννα, ἔτσι και τώρα το ἴδιο πρέπει να γένη και θα γένη, ἂν εἶναι να ξαναγεννηθῇ στήν Ἑλλάδα δράμα και να προκόψῃ. Τὸ κακό εἶναι πῶς τὰ παραμῦθια ὅλα εἶναι πολὺ δύσκολο να μαζωχτοῦνε, κι' ἂν δὲν μαζωχτοῦνε ὅλα παρά ὅσα φαίνονται στὸν ἕνα ἢ στὸν ἄλλον πῶς ἀξίζουνε, ἡ δουλειὰ δέν θα γένη ὡς καθὼς πρέπει.

Μπορεῖ να μου πῆς ὅμως πῶς ἀκόμα ἡ ψυχὴ του Ρωμιοῦ δέν ἐχόρτασε τὰ ἄλλα εἶδη τῆς λογοτεχνίας και για τοῦτο δέν μπορεῖ να καταλάβῃ το

δράμα. Να σοῦ εἰπῶ δέν εἶναι και τοῦτο ἀδέξιος λόγος: το δράμα ἐνοήθηκε ὅπου φυσικά ἐφύτρωσε κι' ἔχει ὅπου ἀγουρορίμασε, ὡς συνέθηκε στήν παλαιὰ Ρώμη, ὅπου ἡ φιλολογία της μᾶς παρουσιάστηκε ἀνάποδα δεματιασμένη.

ΣΑΜΙΩΤΗΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Στὴ στήλη αὐτὴ θα κρεμάμε κάθε βδομάδα, σὰν κεφάλια ληστῶν, ὅλες τις ἀσυνταξίες κι' ἀνορθογραφίες που βρίσκονται σὲ καθαρευουσιάνικα βιβλία. Συνεργάτες τῆς στήλης αὐτῆς θάσαι ὅι ἀναγνώστες μας, ἀρκεί μονάχα πλάι σὸ βιβλιόμα που θα μᾶς στέλνουνε να σημειώσουν τὸνομα του βιβλίου και τὸν ἀριθμὸ τῆς σελίδας που βρίσκεται).

Ἐπαύθησαν συνεπεία ἐνεργειῶν παρὰ τῶ Γ. Ἐπιθεωρητῆ Χιλμῆ Πασᾶ και το ὅς προξένους των Μ. Δυνάμεων.

(«Καιροί» 26 Μαΐου, σελ. 4, στήλ. 3).

Λαμπρότατον ἄρθρον διαπνέον μεγάλην και βαθειὰν γνώσιν τῆς ἀρχαιότητος....

(«Ἀκρόπολις» 29 Μαΐου, σελ. 1, στήλ. 7).

Ἐκφρασιν βυθυτάτως μελαγχολικῆν....

(«Ἀθῆναι», 8 Ἰουνίου, σελ. 1, στ. 2).

ΟΙ ΣΚΙΕΣ ΜΟΥ

(Γράμμα κοινικὸ του κ. Κ. Παλαμᾶ).

Ἀθήνα, 19 του Μαγίου 1906.

Φίλε κύριε Τανταλίδη,

Σὰς εὐχαριστῶ για το στάλισμο του ποιητικοῦ βιβλίου σας, και να με συμπαθᾶτε που φροντίδες και σκοτούρες με κάμανε να μὴ σας ἀποκριθῶ ἐγκαιρότερα, καθὼς ἤθελα. Δέν ξέρω πῶς να σας εὐχαριστήσω για τὴν τιμὴ που μου κάματε να γράψετε και το δικό μου τὸνομα σὸ πλάι των ὀνομάτων του Ψυχάρη, του Πάλλη και του Φωτιάδη, πρωτοστρατηγῶν τῆς μεγάλης Ἰδίας που κι' ἐμεῖς στρατιώτες της εἶμαστε. Σὰς σφίγγω σὰν ἀδερφός το χεῖρ. Και περηφανεύομαι μαζί σας για το θάρρος που δείχνετε και για τὴ γνώση που ζετυλιζετε πολεμώντας για τέτοια Ἰδία. Βίβαια γνώση χρειάζεται για να εἶναι κανεὶς ὀπαδός μιᾶς τέτοιας ἰδίας, που τόσο εὐκολα παραλλάζει και παραστρατίζει σὲ χέρια ἀνήξερων θάρρος χρειάζεται για το ὑπεράκτισμα μιᾶς ἰδίας, μέσα σὲ τέτοια κοινωνία τόσο παραγωγισμένης και τόσο κατατρεμένης σὰν αὐτὴ. Ὅσο για τὴν ποιητικὴ ἀξία του ἔργου σας, ἀναγνωρίζω και τιμῶ τὴν εὐλικρινεία που το χαρακτηρίζει. Εἶναι τόσο δύσκολο, και στὸν Ποιητῆ ἀκόμα, ποιητῆς πάντα να φαίνεται, καθὼς πραγματικά εἶναι, με τὴν ἴδια του καρδιά, χωρίς κανένα παραπλάνημα τῆς Φαντασίας. Μιλῶ για τὴν εὐλικρινεία σας, ἀκόμα ὡς και ἡ παράταξη των στίχων σας ἐκείνων που εἶναι σὲ φροντισμένη καθαρεύουσα και ὡς εἶδος ραγκαδικὸ (ἐμένα ὁ Ραγκαβῆς μου φαίνεται ἕνας ἀπὸ τους πιδ εὐσυνειδητους μαστόρους του σχολαστικοῦ στίχου), ἀνμεσα στους παστρικά δημοτικούς σας στίχους. Πολὺ σωστὰ

*) Ποιήματα Δ. Τανταλίδη. Πόλη 1906.